

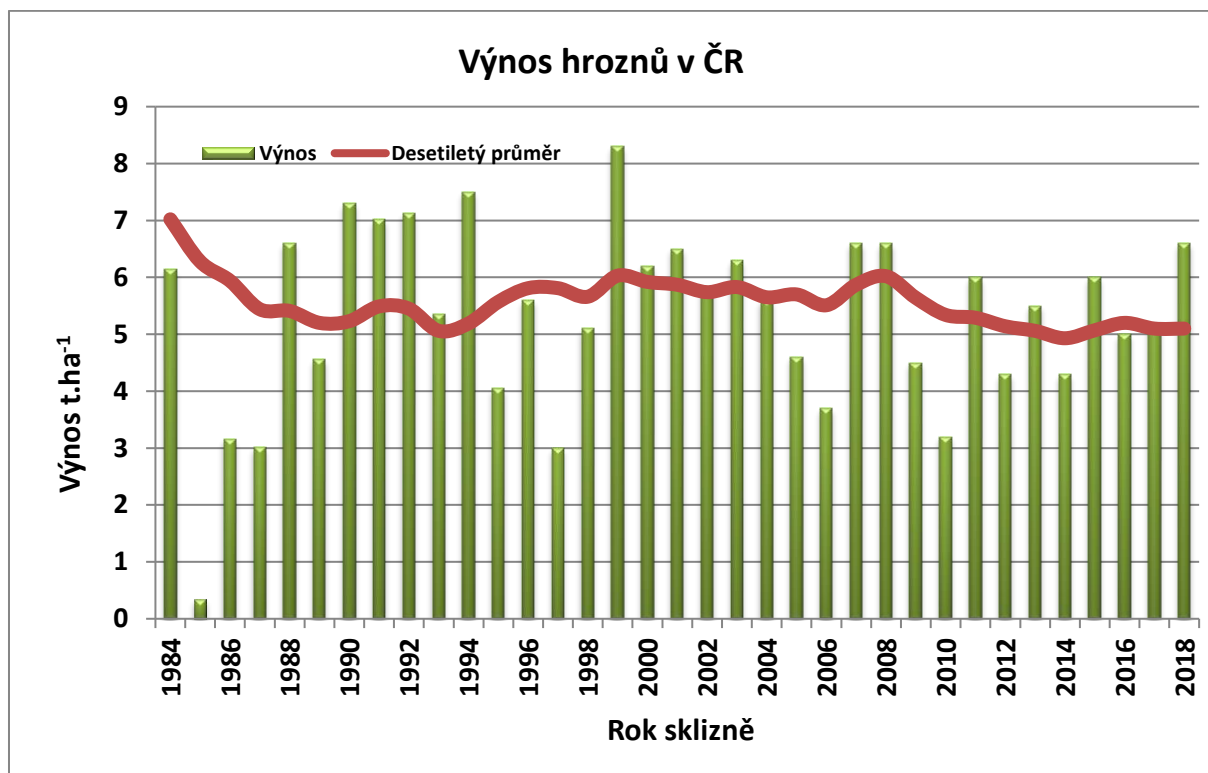
Sklizeň moštových hroznů v ČR v roce 2018

Jiří Sedlo, Martin Půček, Lenka Křivánková

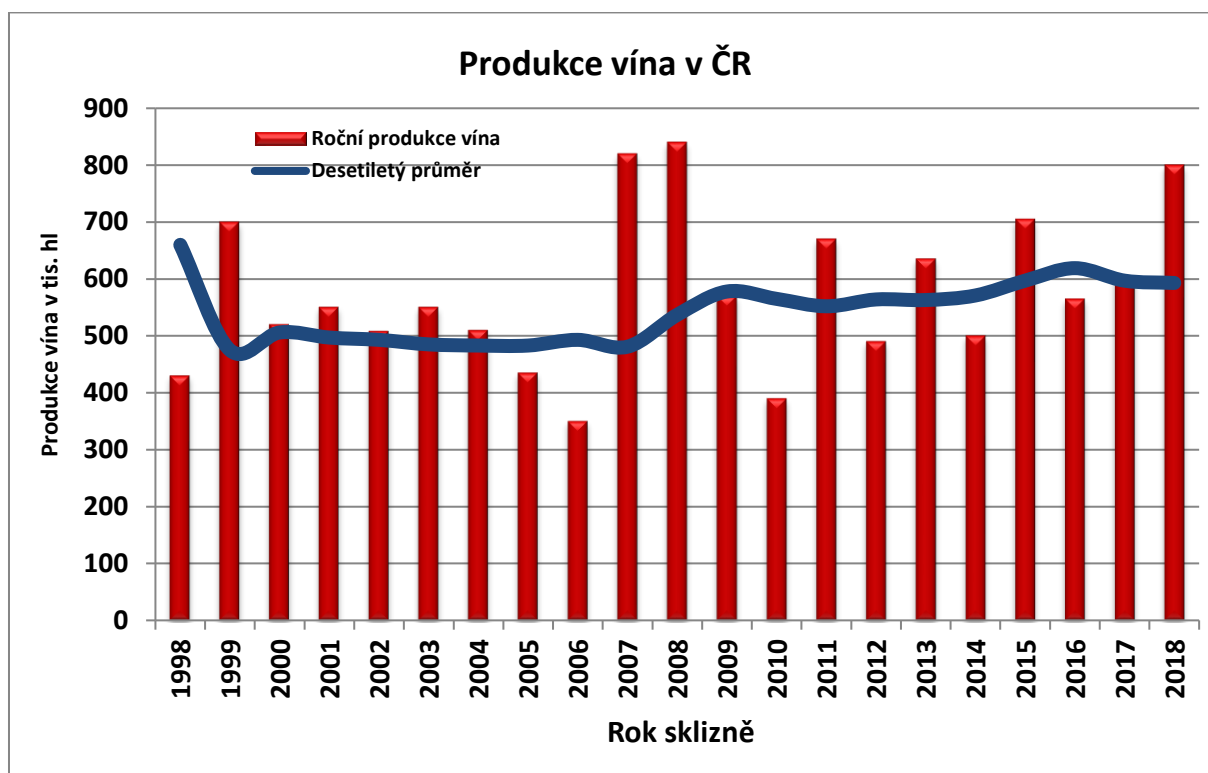
Svaz vinařů České republiky provedl koncem roku 2018 již v pořadí 23. výběrové šetření ke sklizni hroznů, tentokrát v 97 členských podnicích s celkovou plochou 5.121 ha plodných vinic (téměř 1/3 plochy plodných vinic ČR), s 33.682 t sklizených hroznů, z toho bylo 22.682 t hroznů prodáno, a celkem 32.941 t tuzemských hroznů bylo nakoupeno a byly zjištěny následující **výsledky sklizně moštových hroznů v ČR v roce 2018**:

- **Průměrný výnos moštových hroznů** se pohyboval kolem 6,6 t/ha (o 1,4 t/ha vyšší než v předcházejícím roce, tj. o 27 % vyšší, a je o 1,5 t/ha (29 %) vyšší než činí desetiletý průměr (5,1 t/ha) přičemž průměrné výnosy jednotlivých podniků sledovaného souboru kolísaly od 2,5 t/ha do 13,2 t/ha. Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 800 tisíc hl vína, tedy přibližně 40 % roční spotřeby vína ČR (obr. 2). Výnosem lze ročník 2018 přirovnat naposledy k ročníkům 2007 a 2008, ale obecně i k minulému dekadě tohoto století. Během posledních deseti let byl výnos nižší. V posledních deseti letech klesl desetiletý průměrný výnos z 5,6 t/ha na 5,1 t/ha (obr. 1). Přitom například v sousedním Německu je dlouhodobý průměrný výnos hroznů dvojnásobný a v Rakousku je asi o 40 % vyšší než u nás. Dlouhodobě pokrýváme naši spotřebu vína ani ne z 1/3, i když letos je to lepší. Za posledních dvacet let jsme byli schopni získat více vína z tuzemské produkce pouze v letech 2007 a 2008.

Obr. 1: Vývoj průměrného výnosu hroznů v ČR v letech 1984 – 2018

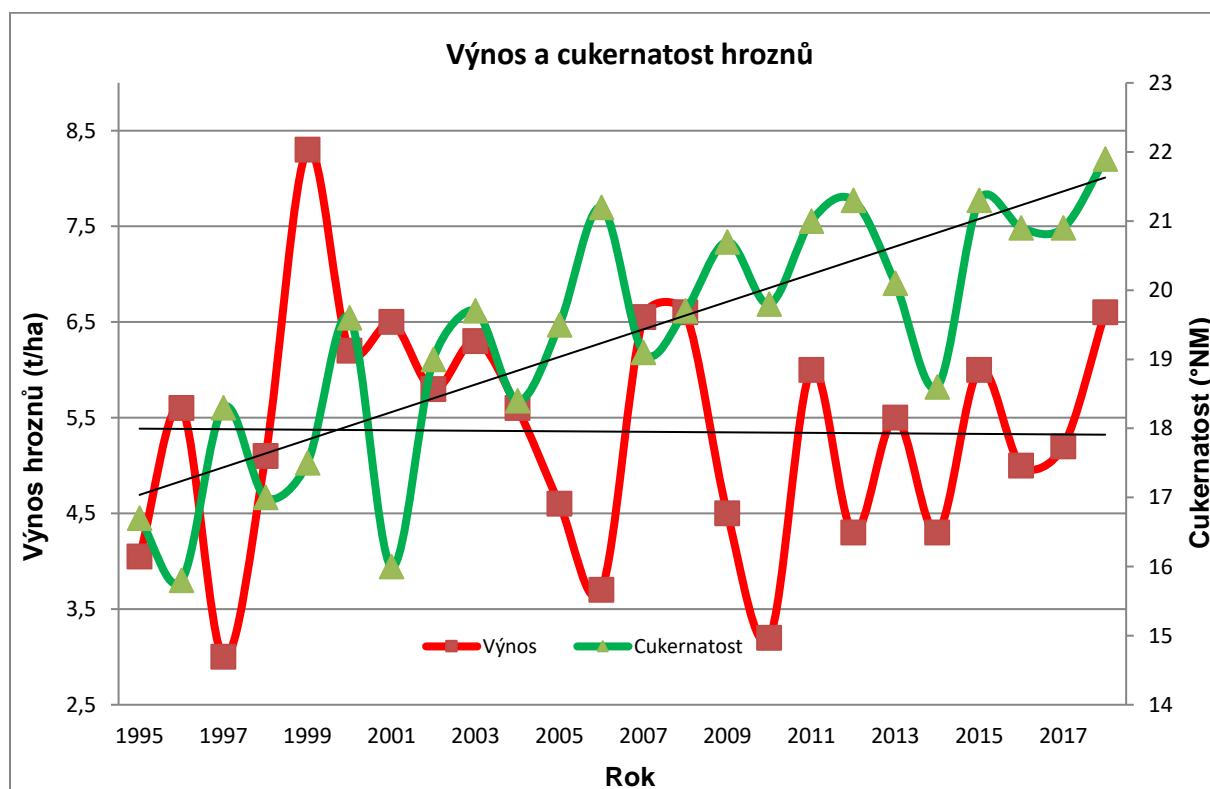

Obr. 2: Vývoj roční produkce vína v ČR

- Průměrná cukernatost** se pohybovala kolem 21,9 °NM (o 1,0 °NM výše než minulý rok a o 1,2 °NM vyšší než činí desetiletý průměr), průměry sledovaných podniků se pohybovaly od 18,8 do 26,0 °NM. Stejně a vyšší cukernatosti ještě od vzniku vinařského zákona v roce 1995 dosaženo nebylo. To se týká sklizně, při prodeji byla udána průměrná cukernatost 21,8 °NM a při nákupu jen 21,1 °NM. Zdá se, že trend nárůstu cukernatosti hroznů v posledním čtvrtstoletí stále pokračuje, zatímco vývoj výnosu hroznů vykazuje přibližně stabilní trend. Vývoj cukernatosti a výnosu ukazuje obr. 3.

Obr. 3: Vývoj cukernatosti a výnosu hroznů v ČR od vzniku vinařského zákona

- **Průměrná cena moštových hroznů** se pohybovala kolem 19,00 Kč/kg (byla o 0,50 Kč/kg meziročně nižší), průměr jednotlivých sledovaných podniků činil 14,00 až 27,00 Kč/kg. V ČR tak byly v roce 2018 sklizeny moštové hrozny v hodnotě 2,1 miliardy Kč, což je částka o 400 mil. Kč vyšší než v roce předcházejícím. Po ztrátě v roce 2017 ve výši 0,70 Kč/kg, tedy 3.640 Kč/ha bylo v roce 2018 vinohradnictví ČR v průměru v zisku, tentokrát ve výši 3,80 Kč/kg hroznů.
- **Podíl modrých moštových hroznů** na celkové sklizni v ČR tvořil 30,5 %. Pěstitelé prodali 31,5 % modrých hroznů a zpracovatelé nakoupili jen 27,3 % modrých hroznů. Přibližně 74 % podniků produkujících červené víno připravuje z modrých hroznů také růžové víno. Celkem takto byla užita 1/3 modrých hroznů, čili 10,2 % v ČR sklizených moštových hroznů. Tím se podíl červeného vína na tuzemské produkci vína ze sklizně 2018 bude pohybovat kolem 20,5 %.
- **Průměrný výnos modrých i bílých hroznů činil 6,6 t/ha.** Průměrná cukernatost (21,9 °NM) byla opět u obou skupin stejná. Průměrná cena modrých hroznů činila 17,90 Kč/kg a bílých hroznů 19,60 Kč/kg. Cena hroznů v roce 2017 dosáhla zatím historického maxima, letos se snížila cena bílých (-0,70 Kč/kg) i modrých hroznů (-0,20 Kč/kg). Rozdíl mezi cenami bílých a modrých hroznů se od roku 2008 do roku 2013 stále zvyšoval až na 2,80 Kč/kg, v roce 2014 se poprvé snížil na 1,60 Kč/kg a při sklizni 2015 dosáhl 1,90 Kč, stejně jako v roce 2016, v roce 2017 činil rozdíl 2,20 Kč/kg ve prospěch bílých hroznů a v roce 2018 jen 1,70 Kč/kg.

Ve vinařské oblasti Čechy byly ve 2 vinařských podoblastech dislokovány 4 sledované členské podniky s celkovou plochou plodných vinic 171 ha (necelých 30 % plochy plodných vinic oblasti) s produkcí 752 t a byly zjištěny následující výsledky sklizně moštových hroznů:

- **Průměrný výnos moštových hroznů** se pohyboval kolem 4,4 t/ha (o 0,4 t/ha více než v roce 2017), přičemž průměrné výnosy jednotlivých podniků sledovaného souboru kolísaly od 3,2 do 5,3 t/ha. Výnos tak byl o 2,2 t/ha nižší než republikový průměr
- **Průměrná cukernatost** se pohybovala kolem 21,7 °NM (o 0,2 °NM méně než na Moravě), průměry sledovaných podniků se pohybovaly od 20,8 do 22,2 °NM
- **Podíl modrých moštových hroznů** na celkové sklizni v oblasti tvořil 55 %
- **Sledované podniky obchodovaly asi s 18 % sklizených hroznů při ceně 27 Kč/kg** s mírnou převahou bílých hroznů.

Ve vinařské oblasti Morava bylo sledováno 93 členských podniků ve všech vinařských podoblastech s celkovou plochou plodných vinic 4.950 ha (téměř 1/3 plochy plodných vinic oblasti) a byly zjištěny stejné výsledky sklizně moštových hroznů jako v celé ČR.

Uvedený soubor 97 podniků je rozmístěn ve všech vinařských podoblastech ČR. Tyto podniky zahrnují všechny formy vlastnictví (akciové společnosti, zemědělská družstva, společnosti s ručením omezeným a fyzické osoby) a všechny velikostní skupiny. Plocha plodných vinic jednotlivých sledovaných podniků se pohybovala od 0 do 462 ha, sklizeň od 0 do 3.249 tun, prodej hroznů rovněž tak a nákup hroznů od 0 do 13.034 t.

Struktura podniků:

Z celého souboru 97 podniků se zabývalo 5 podniků **současně pěstováním révy vinné, prodejem i nákupem hroznů**, u všech těchto podniků byly uvedené činnosti významné pro jejich podnikání. Tento soubor podniků sklídl ze 117 ha vinic 694 t hroznů, z toho 182 t prodal a 607 t hroznů zakoupil. Dosáhl průměrného výnosu hroznů 5,9 t/ha při průměrné cukernatosti 22,9 °NM, hrozny prodával při 24,4 °NM a nakupoval při 21,6 °NM. Průměrná prodejní cena činila 22,60 Kč/kg, nákupní cena pak 21,00 Kč/kg. Podíl modrých hroznů činil u sklizených hroznů 41 %, u prodaných 45 % a u nakoupených 8 %.

Rok 2018 byl ve vinohradnictví pro tento typ podniků ziskový, zisk v průměru přesáhl 30.000 Kč/ha.

Pěstováním révy vinné za účelem prodeje hroznů a vlastním zpracováním max. 10 % sklizně se zabývalo 38 podniků hospodařících na 2.814 ha vinic, ze kterých sklídily 19.669 t hroznů při průměrné cukernatosti 21,9 °NM, z nichž 19.603 t prodaly při průměrné cukernatosti 21,8 °NM. Průměrný výnos hroznů činil 7,0 t/ha, průměrná prodejní cena hroznů činila 19,50 Kč/kg. Podíl modrých hroznů na sklizni i prodeji činil 30 %.

Jde o největší skupinu pěstitelů orientovaných na prodej hroznů. Téměř všichni z nich pracují na základě dlouhodobějších smluv s odběrateli hroznů. Tato skupina podniků v roce 2017 dosáhla zisku ve výši přesahující 36.000 Kč/ha vinice.

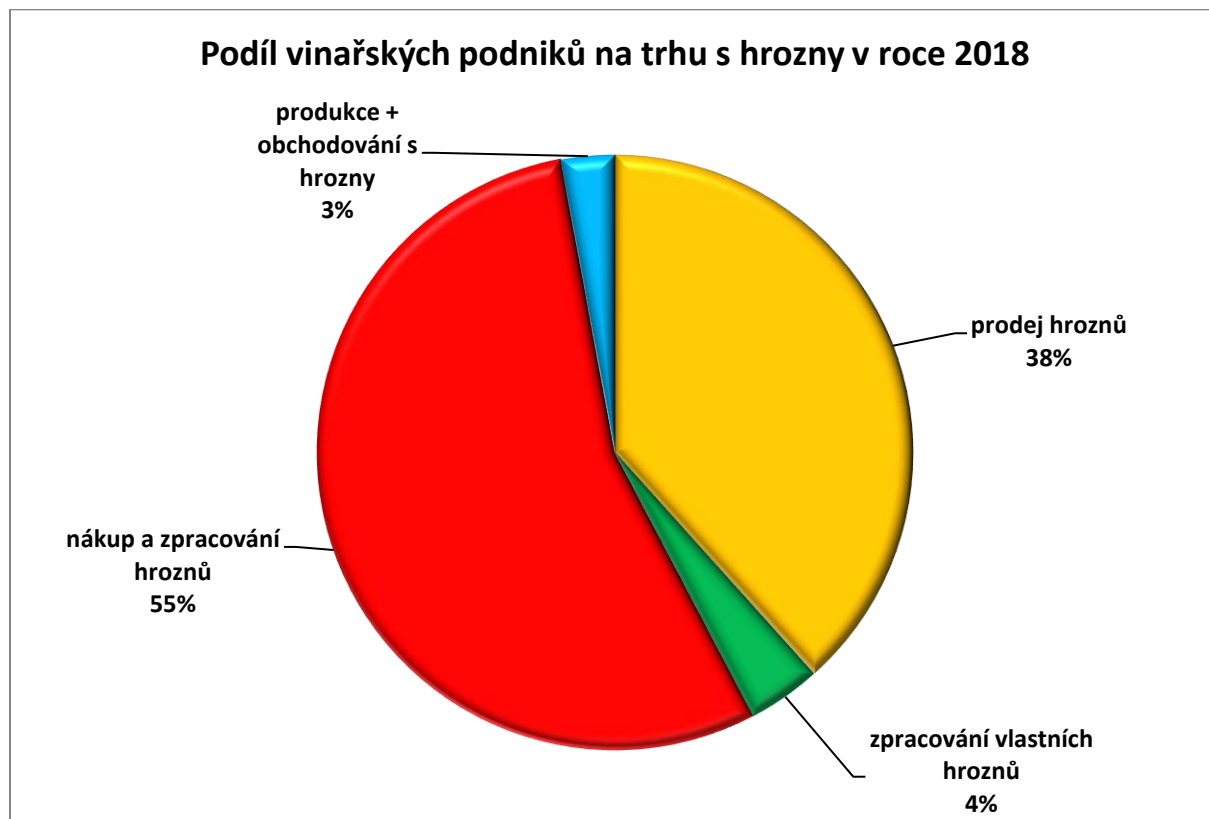
Pěstování révy vinné a současnému zpracování všech hroznů sklizených ve vlastním podniku (bez nákupu a prodeje hroznů) se věnovalo z uvedeného souboru 15 podniků s 468 ha vinic, z nichž celkem sklídily 2.041 t hroznů při průměrném výnosu 4,4 t/ha a průměrné cukernatosti 22,4 °NM. Modré hrozny se na celkové sklizni podílely 36 %.

Jde o skupinu pěstitelů orientovaných výhradně na zpracování vlastních hroznů, která neupřednostňuje vysoký výnos hroznů, ale prodej konečného produktu – vína. Často je výnos hroznů během vegetace ještě záměrně snižován s cílem zvýšení kvality. Rentabilitu vinohradnictví nelze ze získaných údajů objektivně vyjádřit z důvodu prodeje až finálních výrobků (vína). Ale kdyby za stejných podmínek byly obchodovány hrozny při průměrné ceně 2018, byla by produkce této skupiny podniků ve ztrátě 16.500 Kč/ha.

Nakupujících podniků (vlastní sklizeň do 10 % a bez prodeje hroznů) bylo ve sledovaném souboru 6. Tyto podniky obhospodařovaly 205 ha plodných vinic, ze kterých sklídily 1.328 t hroznů, z toho 17 % modrých (z podílu modrých odrůd lze usuzovat na poměrně mladé vinice). Jejich průměrná cukernatost činila 21,4 °NM a průměrný výnos byl 6,5 t/ha. Nakoupily 28.047 t hroznů, z toho modrých 26 %. Průměrná cukernatost nakoupených hroznů těmito podniky činila 21,3 °NM s průměrnou cenou 18,70 Kč/kg. Modré hrozny nakoupily při průměrné cukernatosti 21,1 °NM za průměrnou cenu 17,60 Kč/kg. V posledním desetiletí tuto skupinu opustily některé větší zpracovatelské podniky, které si postupně vytvářely vlastní vinice a překročily již práh do 10 % vlastní produkce. Jiné podniky se naopak rozdělily na dva – vinohradnický a vinařský. Tato skupina podniků se významně podílí na tvorbě ceny hroznů (obr 4).

Až na drobné výjimky šlo o předem zajištěné hrozny na základě dlouhodobých smluv.

Obr. 4: Podíl různých forem podniků na trhu s tuzemskými hrozny v roce 2018 (sledovaný soubor)

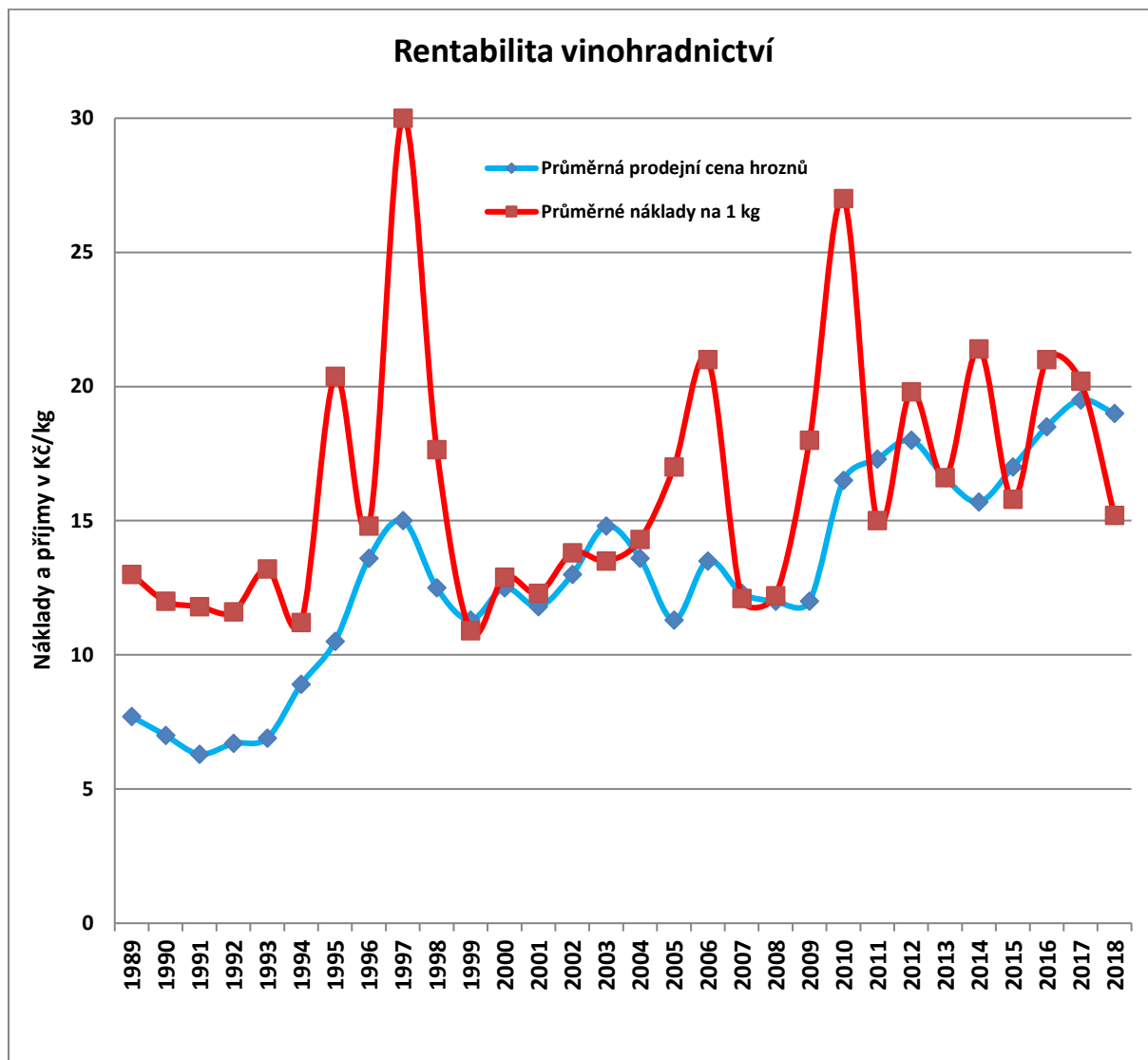
Závěr

Z výsledků šetření vyplývá, že v české vinařské oblasti bude víno ročníku 2018, tak jako vždy, nedostatkovým zbožím. Tuzemská produkce vína pokryje mimořádně 40 % roční spotřeby vína v ČR. V posledních dvaceti letech

vykazuje průměrný výnos hroznů v ČR velmi mírně klesající tendenci s meziročním kolísáním. Naopak průměrná cukernatost moštových hroznů má od přijetí vinařského zákona trvale narůstající trend, zvýšila se v průměru za posledních 24 let o 4,6 °NM.

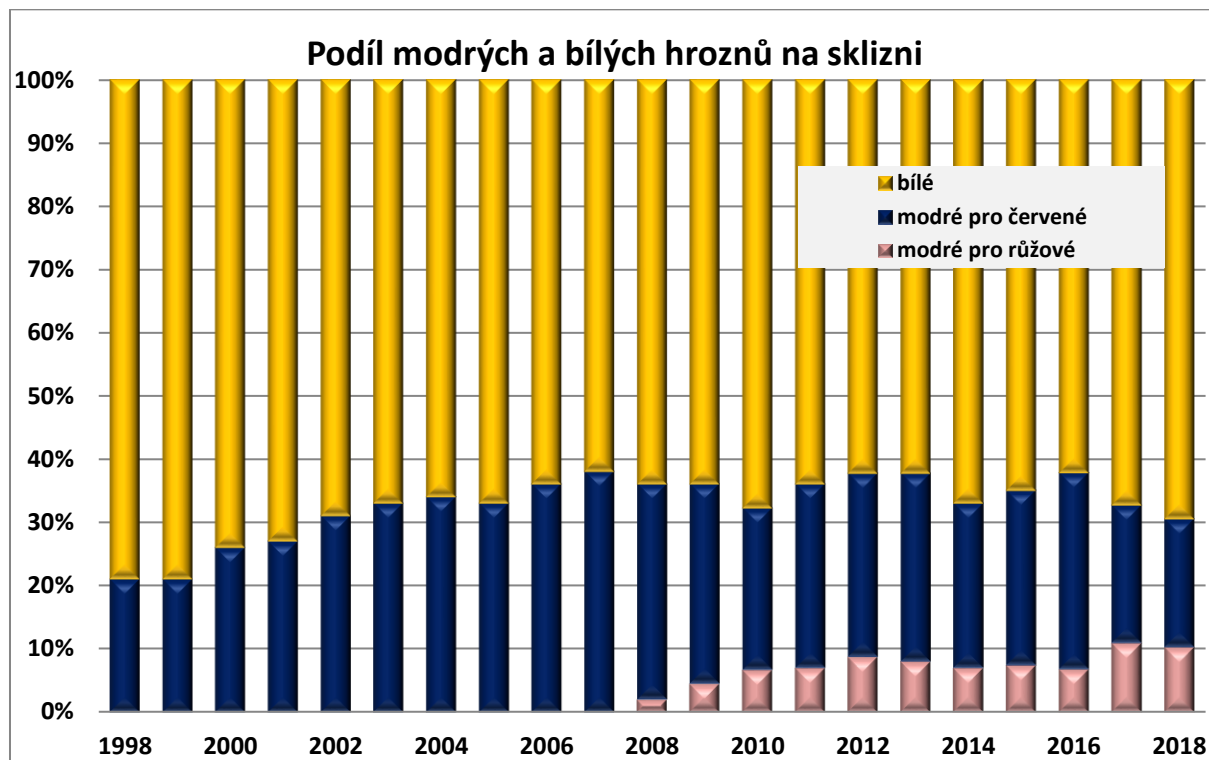
Podle výše uvedené průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů v ČR v roce 2018 bylo vinohradnictví ČR výjimečně v zisku, tentokrát po šesté za posledních 30 let. Na jeden ziskový rok tak připadají 4 roky ztrátové. Průměrný zisk pěstitelů v ČR tak činil 3,80/kg hroznů (obr. 5) a zdaleka nepokryl ztráty posledních let. Ztráty za posledních 10 let činí celkem 27,20 Kč/kg, zisky 7,30 Kč/kg, takže celková ztráta za toto období tvoří 19,90 Kč/kg, tedy přibližně produkce hroznů z jednoho roku.

Obr. 5: Vývoj rentability vinohradnictví bez započtení dotací

Od roku 1999 trvale narůstal podíl modrých hroznů na celkové sklizni až do roku 2007, kdy dosáhl 38 %. Od roku 2008 se pohyboval kolem 36 %. V roce 2015 dosáhl 35 %, v roce 2017 jen 33 %, v roce 2018 necelých 31 %. Podíl produkce červeného vína v roce 2015 se díky růžovému vínu blížil stavu z roku 2001 (obr. 6). Podíl růžového vína od roku 2008 do roku 2012 narostl na 8,7 % ze všech moštových hroznů a pak klesal. V roce 2016 dosáhl 6,8 % a v roce 2017 dosáhl historického maxima 10,9 %. V roce 2018 to bylo 10,2 %. Na trh tuzemským červeným vínem tak v roce 2018 zbývá jen 20,3 % tuzemské sklizně, což odpovídá situaci před rokem 1998, tj. před zvyšováním podílu výsadby modrých odrůd. Jen jsou nově na trhu růžová vína.

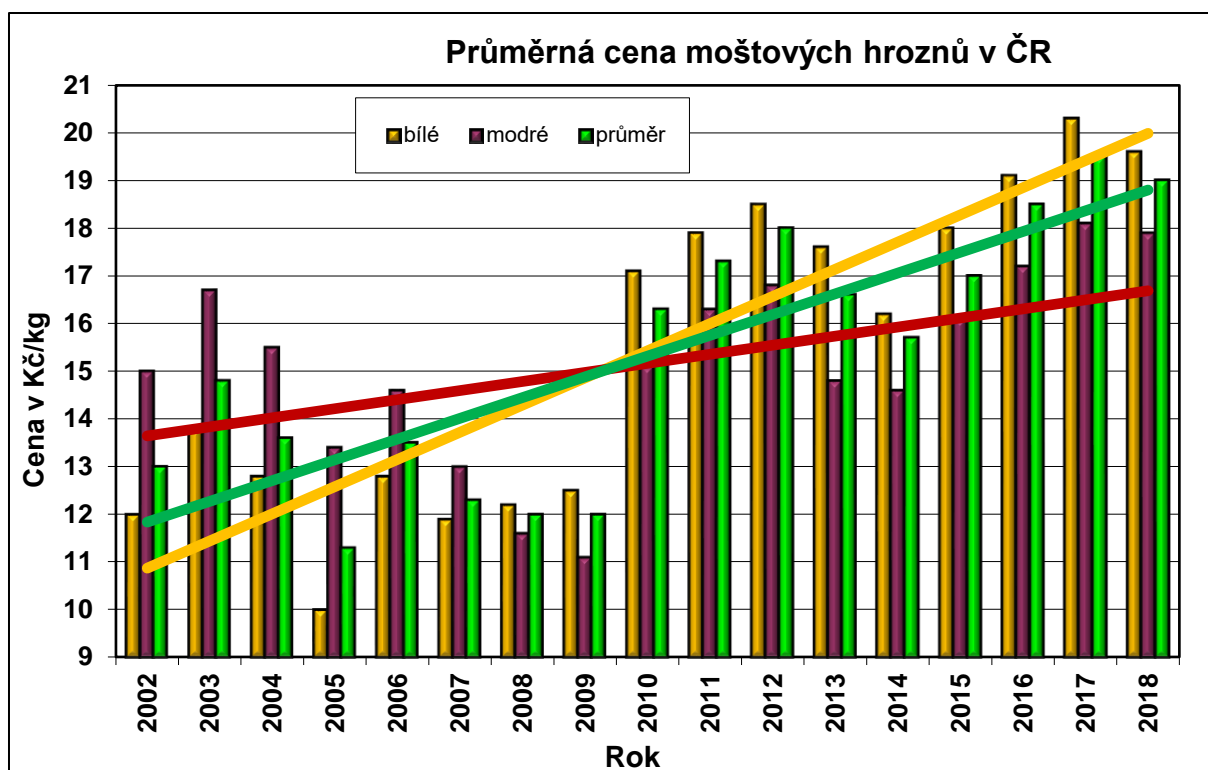
Obr. 6: Vývoj podílu produkce bílého, červeného a růžového vína v ČR v posledních 21 letech

Průměrná cena hroznů měla po vstupu do EU a tím otevření trhu (2004) klesající trend, který se nejdříve skokem obrátil na růstový od roku 2010. Cena tak postupně vystoupala na úroveň, na jaké v historii koruny české (měny) ještě nebyla a rostla do roku 2012. V letech 2013 a 2014 průměrné ceny hroznů zase klesaly. Od roku 2015 do roku 2017 se průměrná cena hroznů zvyšovala, v roce 2017 dosáhla opět historického maxima. V roce 2018 došlo k mírnému poklesu. Z hlediska dlouhodobého vývoje cen za posledních 17 let se průměrná cena hroznů zvýšila téměř o 60 %, přičemž cena bílých odrůd o 83 % a modrých o 22 %.

Již jedenáct let po sobě jsou modré hrozny levnější než hrozny bílé (obr. 7).

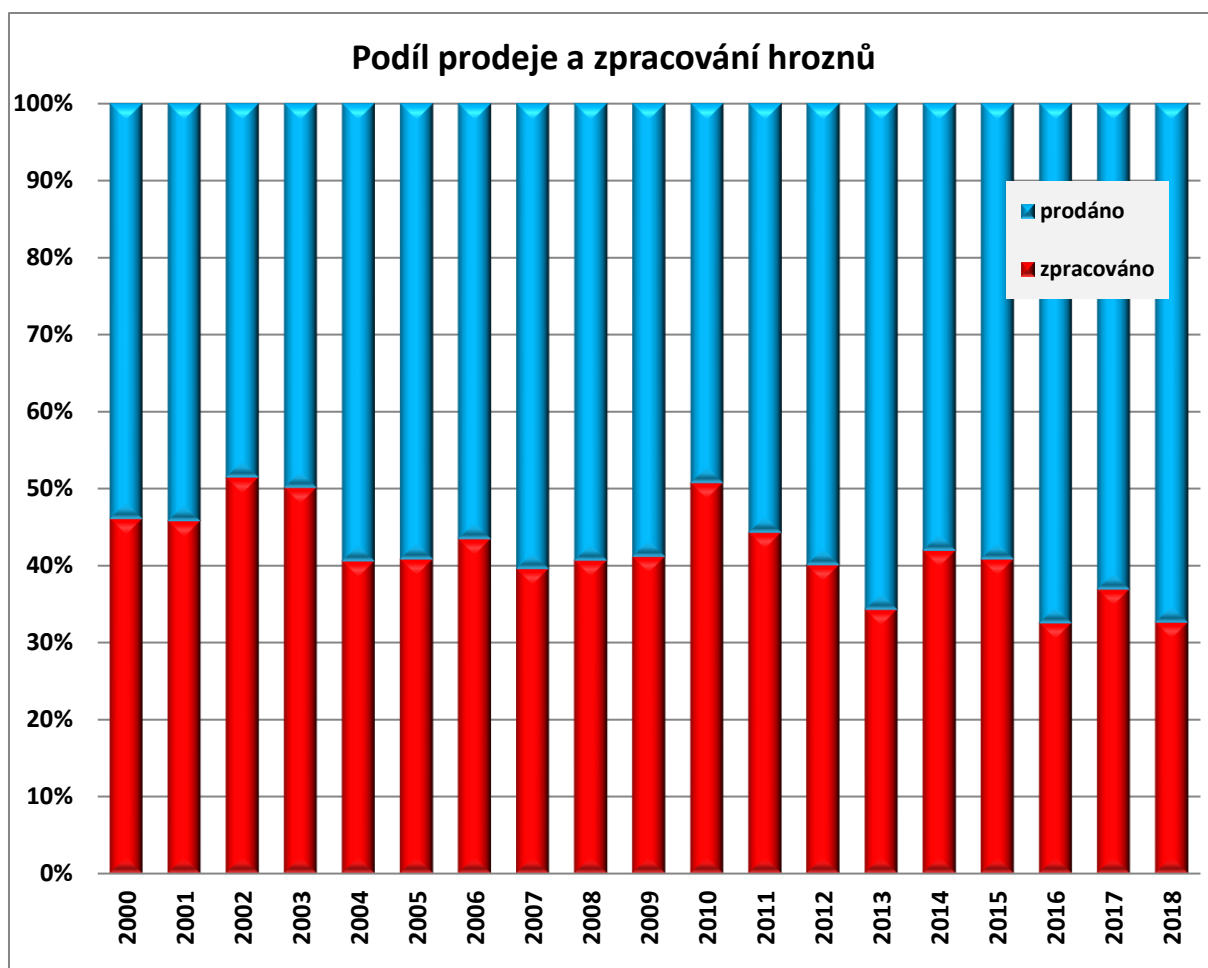
Obr. 7: Vývoj průměrné ceny bílých a modrých moštových hroznů v ČR v letech 2002 až 2018

Od roku 2003 cena modrých hroznů vykazovala poměrně spolehlivě klesající trend, který byl narušen až rokem 2010, kdy se výrazně zvýšila cena všech hroznů. Od té doby rostla i cena modrých hroznů, až do roku 2012. V letech 2013 a 2014 se jejich cena snížila. V roce 2015 se zvýšily ceny modrých i bílých hroznů, ale úroveň z roku 2012 ještě nedosáhly, za to v roce 2016 byly překonány a v roce 2017 byly překonány i ceny z roku 2016 (přibližně o 1,- Kč/kg). V roce 2018 došlo k poklesu u obou kategorií. Cena bílých hroznů, která má na průměrnou cenu hroznů dvakrát větší vliv, značně kolísá, ale lze ji charakterizovat mírným poklesem po vstupu ČR do EU, od roku 2008 pak trvalým růstem do roku 2012 následovaným pádem v letech 2013 a 2014 a vzestupem v letech 2015 až 2017. V roce 2018 došlo k meziročnímu poklesu ceny o 0,70 Kč/kg. Oproti roku 2002 se v roce 2018 zvýšily ceny bílých hroznů o 7,60 Kč/kg a modrých hroznů o 2,90 Kč/kg. Největší rozdíl mezi bílými a modrými odrůdami byl v letech 2002 (3,00 Kč/kg ve prospěch modrých) a 2013 (2,80 Kč/kg ve prospěch bílých).

Z hlediska určení plochy vinic ČR v roce 2018 bylo 67 % plochy určeno k pěstování hroznů za účelem prodeje zpracovatelským podnikům. Vinice určené záměrně k produkci vína přímo pěstitelem tvoří v ČR asi 33 % plochy. V dlouhodobém trendu za období posledních 19 let se množství hroznů zpracovaných přímo pěstitelem mírně snižuje (obr. 8), počátkem století to bylo téměř 50 %.

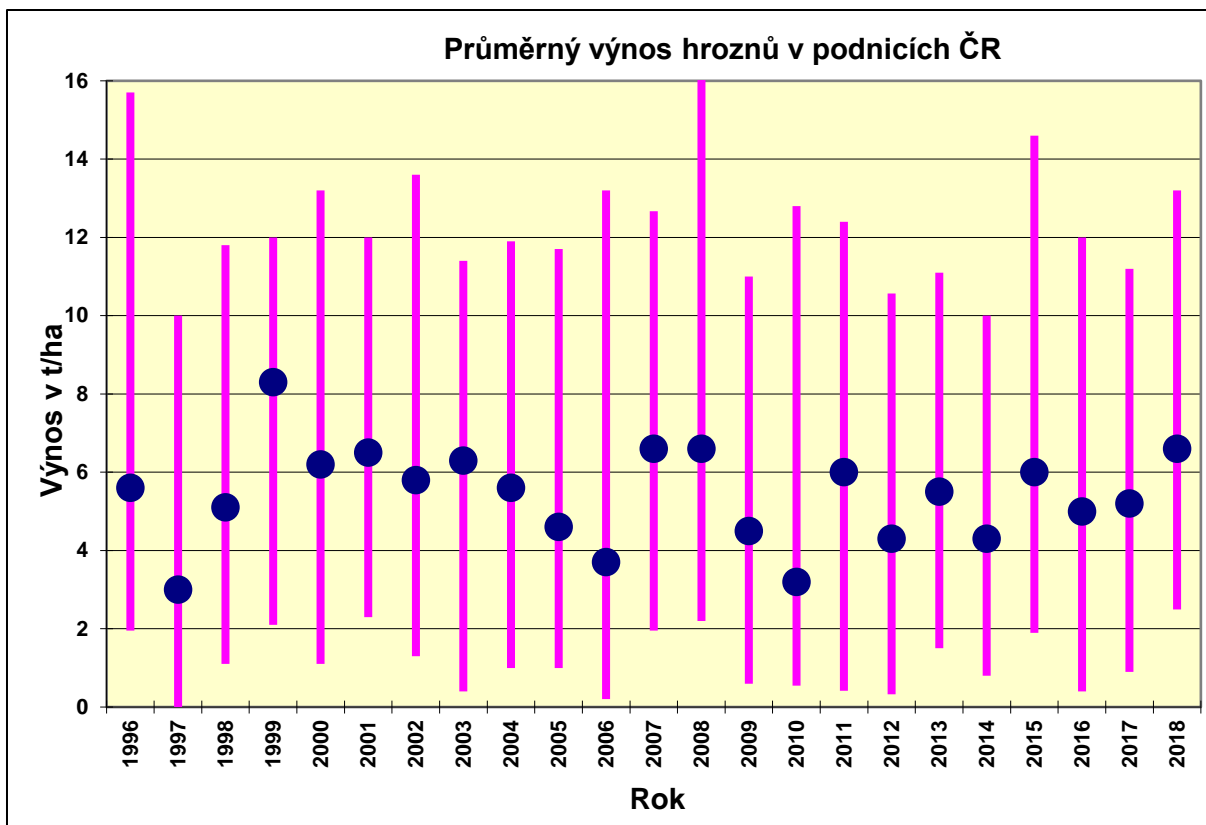
Obr. 8: Vývoj podílu hroznů určených ke zpracování v pěstitelském podniku a k prodeji

V roce 2018 byla naprostá většina obchodovaných hroznů prodávána a nakupována na základě dlouhodobých smluv, týká se to přibližně 90 % obchodovaného množství.

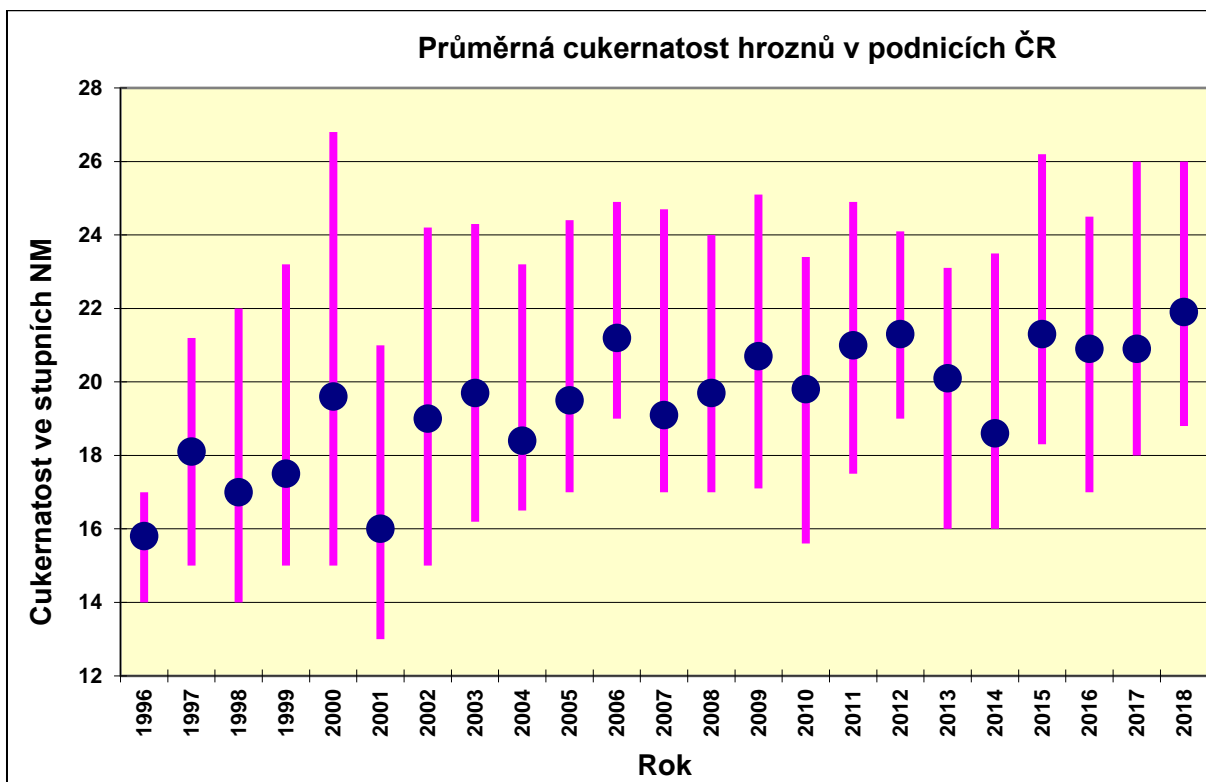
Obr. 9: Průměrný výnos hroznů v jednotlivých podnicích v letech 1996 až 2018

V grafu je uveden průměrný výnos za celou ČR v daném roce a nejnižší a nejvyšší průměrný výnos za podnik v rámci souboru sledovaných podniků. Je z toho patrné, že existují podniky, které i kdyby všichni okolo měli sklizeň ve výši několika kg/ha, oni budou sklízet v průměru 12 t/ha. Opačně rovněž, jsou podniky, které sklízí 2 t/ha v sebelepším ročníku.

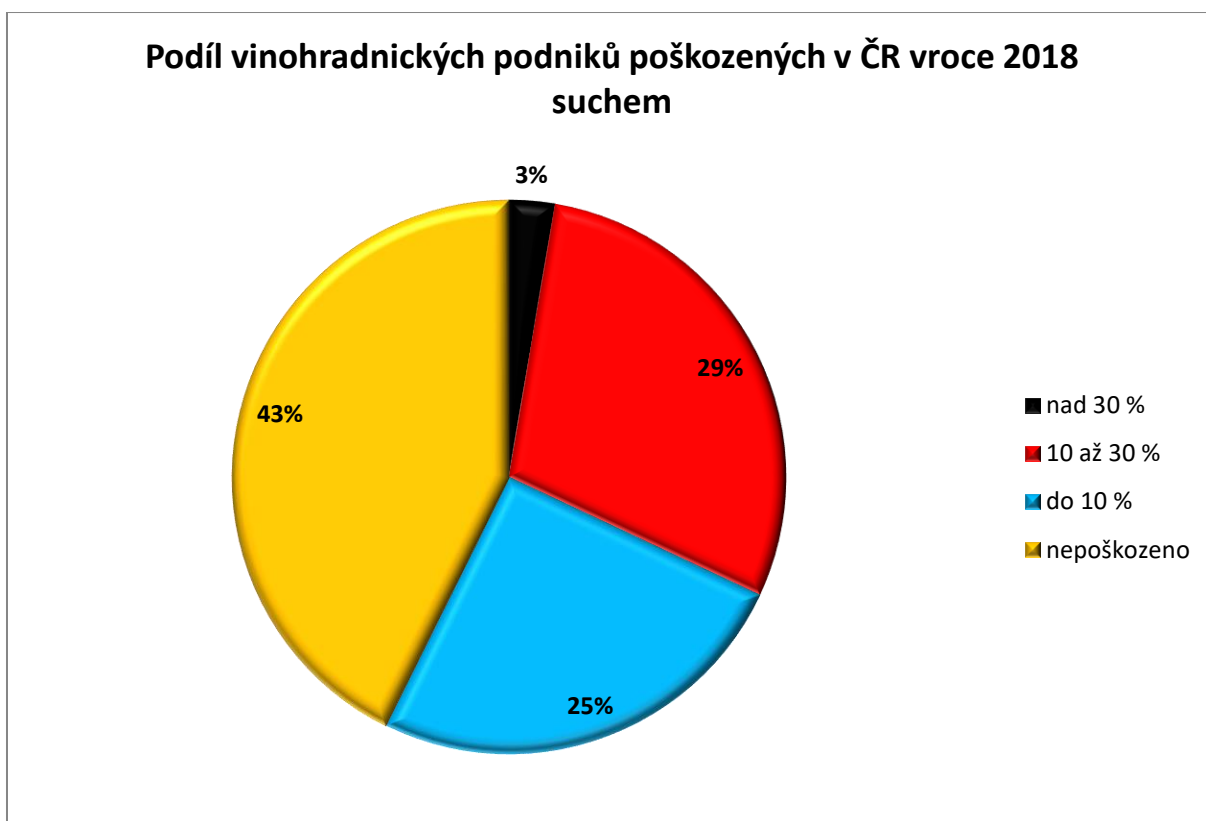
Obr. 10: Průměrná cukernatost hroznů v jednotlivých podnicích v letech 1996 až 2018

Na obrázku je uvedena průměrná cukernatost za celou ČR v daném roce a nejnižší a nejvyšší průměrná cukernatost hroznů za jednotlivé podniky v rámci souboru sledovaných podniků. Je patrné, že od roku 2006 průměrná cukernatost těsnou většinou přesahuje 20 °NM, zatímco v letech 1996 až 2005 této průměrné hodnoty nikdy dosaženo nebylo. Průměrná cukernatost za posledních deset let dosahuje 20,7 °NM, kdežto v období 1996 až 2005 to bylo jenom 18,1 °NM.

V roce 2018 způsobilo značné škody na výnosu sucho. Jak jednotlivé vinohradnické podniky vyhodnotily poškození na výnosu podle kategorií, vyplývá z obr. 11.

Obr. 11: Podíl poškození vinohradnických podniků suchem na výnosu hroznů v roce 2018

Je patrné, že k podstatnému snížení výnosu (nad 30 %) došlo jenom u 3 % podniků, k citelnému snížení výnosu (o 10 až 30 %) u 29 % podniků a k téměř zanedbatelnému snížení (do 10 %) u 25 % podniků. Nejvíce podniků (43 %) sucho nepostihlo. Je to dáno i tím, že řada podniků již má závlahu.